

EVINY FORNYBAR AS
Postboks 7050
5020 BERGEN

Vår dato: 03.05.2024

Vår ref.: 202408089-2 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE gir tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Hellandsfoss kraftverk i forbindelse med smoltutvandring i Modalsvassdraget i Modalen kommune, Vestland fylke

Vi viser til søknad av 26.04.2024 fra Eviny Fornybar AS om tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Hellandsfoss kraftverk i forbindelse med smoltutvandring i 2024.

Om søknaden

NVE har mottatt følgende søknad fra Eviny Fornybar AS:

«Hellandsfoss kraftverk: Søknad om å fravike vannslipp til fordel for smoltutvandring

I Konsesjonen for Hellandsfoss kraftverk har Eviny et minstevannskrav på 3m³/s over Almelid og Hellandsfossen fra 16/4-15/7. Dette slippet er for at smolt (og vinterstøing) produsert oppstrøms Hellandsfoss skal ha en utvandringmulighet.

De siste års undersøkelser viser at det er stor dødelighet på utvandrende smolt over fossen (60-70%). Vi har ingen undersøkelser av vinterstøing, men det er forventet at dødeligheten her er enda større.

I forbindelse med at Miljødirektoratet har satt i gang et prosjekt for å fange smolt i Vosso og Modalen for å slepe disse for å øke prosentandelen for tilbakevandrende laks, har det kommet et ønske om å åpne fisketrappen. Fisketrappen vil gi smolt (og vinterstøing) en tryggere nedvandring, forutsatt at fiskene finner åpningen.

I denne sammenhengen ønsker Eviny å flytte 300 l/s av minstevannslippet på 3 m³/s fra fossen til fisketrappen. Da vil det i teorien gå 2,7 m³/s i fossen og 300 l/s i trappen. Vannet i fossen renner over en lang terskel med tynt vannspeil. Ved redusert vannføring over fossen, vil fossen bli mindre attraktiv til å vandre ned, og på dette viset forhåpentligvis øke mengde smolt som vandrer ned trappen. Det er ingen måling av vannet som går over fossen.

Bildet under viser det aktuelle området:

Ved siden av fossen, er det merket en grønn firkant med "F". Dette er inntaket til fisketrappa. Rett nord for denne har jeg tegnet en rød prikk. Dette er inntaket til kraftverket til Modalen Kommune, "Hellandsfossen kraftverk" (MK). Fallet over fossen eies av Eviny.

Inntaket til MK ligger fast på en gitt høyde for å sikre rett vannføring i fossen i forbindelse med krav til slipp av vann i fossen.

Når tilsiget er lite vil åpningen av fisketrappen kun påvirke slipp i fossen, men etter hvert som tilsiget øker, vil slippet også påvirke MK sin mulighet til å produsere kraft på resttilsiget. I og med at kraftverket sitt inntak ligger på en gitt kote, vil jeg anta at uttaket av vann til fisketrapp deler seg mellom foss og kraftverk, men at det vil ha mindre påvirkning etter hvert som tilsiget øker da overløpsterskelen til fossen er svært lang. Kraftverket har en slukeevne på 4,5 m³/s.

Det er ønske om å åpne fisketrappen så raskt som mulig, og gjerne allerede på mandag.

Dette vil være aktuelt til smolten har vandret ut. Gjerne til midten av juni. Altså ca 45 dager, og typisk når det er snøsmelting og vårflo.

Oppsummert:

Eviny søker om å fravike kravet om slipp av 3 m³/s i Hellandsfossen gjennom mai og deler av juni.

Eviny søker om å slippe 2,7 m³/s i Hellandsfossen og 300 l/s i fisketrappen til fordel for smolt og vinterstøing.

Kravet om slipp av 3 m³/s over Almelid endres ikke».

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Modalen kommune ved ordføreren uttaler pr telefon 26.04.2024 at kommunen ikke ser noen ulemper ved det omsøkte tiltaket.

Modalen Elveigarlag ved Linda Neset uttaler pr telefon 26.04.2024 at elveigarlaget er positive til det omsøkte tiltaket. De mener det er viktig å tilrettelegge for best mulig smoltutgang. Elveigarlaget mener også det kan vurderes å ta i bruk hele kapasiteten til fisketrappa dersom dette er nødvendig, anslagsvis 500 l/s, men at dette må sees på i samarbeid med fiskesakkyndige og drifterne av trappen.

Miljødirektoratet ved Kjetil Lønborg Jensen uttaler pr telefon 26.04.2024 til NVE og i E-post til Eviny 25.04.2024, at den midlertidige omdisponeringen av vannføring mellom fossen og trappa, med det gitte formålet, framstår fornuftig.

Statsforvalteren i Vestland uttaler i e-post av 30.04.2024:

«Eviny har søkt om å få omdisponere 0,3 m³/s av minstevassføringa på totalt 3,0 m³/s til laksetrappa i Hellandsfossen. Foremålet er å leie smolten inn i trappa, for innsamling til smoltslep ut fjorden, for å betre overlevinga.

Det vil dermed bli noko mindre vatn som renn fritt i fossen. Vi kan ikkje sjå at eit slikt forsøk i ein tidsavgrensa periode, under smoltutvandringa i år, vil få særlege konsekvensar for andre interesser.

Vi vil følgje prosjektet vidare med stor interesse».

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til å fravike et manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid, samt vitenskapelige undersøkelser. Tiltaket faller etter vårt syn inn under det sistnevnte formålet.

NVE har mottatt søknad fra Eviny Fornybar AS om å få fravike manøvreringsreglementet tilknyttet slipp av minstevannføring forbi Hellandsfoss kraftverk i Modalsvassdraget. Ifølge reglementet skal det i perioden 16. april til 15. juli slippes minimum 3 m³/s i konsentrert overløp over Almelidammen og dammen ved Hellandsfossen. Minstevannføringen over

dammen i Hellandsfossen skal ivareta mulighet for utvandring av smolt og vinterstøinger. I søknaden opplyses det om at de senere års undersøkelser viser at dødeligheten på utvandrende smolt over fossen er oppe i 60-70 %. For å få en tryggere vandringsvei for smolten er det forslag om å bruke eksisterende fisketrapp (for oppvandring) til en nedvandringsløsning for smolten som et tillegg til fossen. Fisketrappen skal ifølge konsesjonsvilkårene holdes åpen i perioden 16. juli til 1. oktober, og er normalt stengt i perioden for smoltutvandring. For å kunne åpne fisketrappen er det behov for vanntilførsel på 300 l/s. Eviny søker om å få bruke 300 l/s av vannvolumet på 3 m³/s som etter reglementet skal gå i konsentrert overløp over Hellandsfossen, til dette formålet. Det er med andre ord snakk om en omfordeling av pålagt minstevannføring ved at 2,7 m³/s går over dammen i Hellandsfossen og 0,3 m³/s ledes inn i fisketrappen. Denne omfordelingen er antatt å være nødvendig for en periode på ca. 45 dager fra ca. 1. mai.

NVE har vært i kontakt med Modalen kommune og Modalen elveigarlag på telefon, som begge er positive til å ta i bruk laksetrappa som en mulighet for å få ut mer smolt forbi Hellandsfossen. Miljødirektoratet som har bevilget penger til prosjektet om fanging og påfølgende slep av smolt i Modalen og Vosso, er også positive til omfordelingen av minstevannføringen for den angitte perioden. Statsforvalteren som er delegert ansvaret for gjennomføringen av prosjektet om å øke prosentandelen av tilbakevandrende laks, mener omfordelingen av minstevannføringen i en avgrenset periode under årets smoltutvandring ikke vil få særlige konsekvenser for andre interesser. Det er med andre ord ikke kommet inn noen innvendinger mot en 10 % reduksjon av minstevannføringen i selve Hellandsfossen for en periode i mai-juni under smoltutvandringen.

NVE mener på bakgrunn av de innkomne innspill og uttalelser, samt egne vurderinger at eventuelle ulemper med en 10 % reduksjon av minstevannføringen i selve Hellandsfossen for noen uker vil være svært små. Vi mener 2,7 m³/s vil være tilstrekkelig til at den smolten som velger denne veien under utvandringen, vil klare seg tilnærmet som tidligere. Det slippes ikke minstevannføring til Hellandsfossen utenom perioden 16. april til 15. juli. Minstevannføringen skal i første omgang bidra til smoltutvandringen og er ikke pålagt av estetiske og landskapsmessige hensyn. Fossen er normalt tørrlagt lange perioder av året, slik at det biologiske mangfoldet er tilpasset denne situasjonen og vil ikke bli ytterligere negativt påvirket.

En åpning av laksetrappa med en vanntilførsel på 0,3 m³/s, vil øke sannsynligheten for at flere smolt kommer seg uskadd forbi fossen og ut av vassdraget. Dette vil være en stor fordel for det pågående smolt-prosjektet som skal bidra til å øke prosentandelen av tilbakevandrende laks i Modalselva. Modalen Elveigarlag har innspill på om 0,3 m³/s er optimal vannføring i trappa for utvandring av smolt og at dette bør vurderes nærmere. NVE overlater denne fiskefaglige vurderingen til de som står for gjennomføringen av prosjektet. NVE tar utgangspunkt i de omsøkte 0,3 m³/s og at det skal gå minimum 2,7 m³/s i Hellandsfoss i den perioden det søkes avvik for. Eventuelle mindre justeringer av vannvolumet inn i laksetrappa, dvs. avvik fra de omsøkte 300 l/s, må avtales med Eviny Fornybar AS som må slippe mer vann fra Almelid enn de pålagte 3 m³/s dersom man ønsker å ha mer vann enn de 300 l/s inn i fisketrappen.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og kan bidra positivt til en tryggere smoltutvandring i Modalsvassdraget i 2024. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Ved å ta slike hensyn kan ikke NVE se at omfordelingen av minstevannføringen er til skade for noen kjente allmenne interesser.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Eviny Fornybar AS kan omfordele minstevannføringen på 3 m³/s fra Almeli til 2,7 m³/s over dammen på Hellandsfossen og 0,3 m³/s til fisketrappen i Hellandsfossen i perioden 01.05-23.06.2024.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Berørte parter skal kontaktes direkte for å bli informert om tiltaket. Informasjon om tiltaket skal i tillegg publiseres på relevante nettsider, som selskapets hjemmeside og sosiale medier. Det bes videre om at kommunen kontaktes for å legge ut informasjon om tiltaket på deres nettsider.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
konsesjonsansvarlig

Brit Torill Haugen
fagleder

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

EVINY FORNYBAR AS - Sissel Hauge Mykletun

Kopimottakerliste:

Modalen kommune
MILJØDIREKTORATET - Kjetil Lønborg Jensen
MODALEN KRAFTLAG SA
STATSFORVALTAREN I VESTLAND
MODALEN ELVEEIGARLAG

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.